

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

404

Vragen van het lid **Omtzigt** (CDA) aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *een aantal uitgestelde waardeoverdrachten als gevolg van de kredietcrisis*. (Ingezonden 24 september 2009)

1

Ervan uitgaande dat fondsen normaal gesproken allen gelijktijdig profiteren van een renteverhoging of een herstel van de beurzen en op basis van artikel 72 Pensioenwet uitgestelde waardeoverdrachten in één keer worden uitgevoerd en de werkgever met een verzekerde pensioenregeling wordt geconfronteerd met meerdere betalingen tegelijk, deelt u de mening dat de kans aanzienlijk is dat de waardeoverdrachten van fonds naar verzekeraar ongeveer gelijktijdig worden uitgevoerd? Kunt u dit nader toelichten?

2

Ziet u het gevaar dat een aantal werkgevers acute liquiditeitsproblemen krijgt wanneer hij voor meerdere werknemers geconfronteerd wordt met een forse bijbetaling? Ziet u het gevaar dat die bijbetalingen hoog kunnen uitvallen, omdat ze zich net zullen voordoen wanneer de rente stijgt? Ziet u het gevaar dat deze klap voor MKB-bedrijven zodanig zwaar kan zijn

dat zij over zullen moeten gaan tot het ontslag van mensen?

3

Bent u nog steeds van mening dat de problematiek minder urgent is omdat «door de lage rentestand de bijbetalingsproblematiek minder groot is»? Met het oog op het voorbeeld in uw brief¹ aan de Kamer waarin een bijbetaling van meer dan 100% van de overdrachtswaarde is opgenomen en is berekend op basis van een rekenrente van 4,533% dat voor elke waardeoverdracht in 2009 geldt, bent u op de hoogte van het gegeven dat dit percentage veel lager lijkt dan vorig jaar (4,926%) maar dat per 1-1-2009 de overige berekeningsgrondslagen zijn verscherpt zodat de bijbetaling ongeveer gelijk is gebleven ten aanzien van 2008? Kunt u dit nader toelichten?

4

Ervan uitgaande dat veel werkgevers in het MKB zich gedwongen voelen om op dit moment over te gaan op beschikbare premie, en gezien het weinige vertrouwen in beleggingen dat dan wel meestal gaat naar een premieovereenkomst waarbij de premie wordt omgezet in een verzekerd (gegarandeerd) kapitaal, deelt u de mening dat als je werkgevers in het MKB een faire kans wil geven om voor hun werknemers een gegarandeerde pensioenuitkering (middelloon) te verzorgen dat er dan

enige interventie zal moeten plaatsvinden? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat bent u voornemens, nu de motie-Omtzigt² in feite al jaren op echte uitvoering wacht?

5

Ervan uitgaande dat fondsen een stukje buffer meekrijgen bij een inkomende waardeoverdracht en werkgevers alleen maar het tariefsverschil hoeven te betalen, hoe kijkt u aan tegen de volgende oplossing: reken voortaan bij waardeoverdracht met een vaste rekenrente van 3% in plaats van de rentetermijnstructuur voor verplichtingen met een looptijd van 25 jaar geldend op 1 oktober (4,533% in 2009), (eventueel totdat Solvency 2 wordt geïmplementeerd)? Kunt u dit nader toelichten?

6

Wanneer zal het buitengewoon ergerlijke probleem van bijbetalingen uit de wereld zijn?

¹ AV/PB/2009/12812.

² Kamerstuk 31 226, nr. 30.

Antwoord

Antwoord van minister **Donner** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 20 oktober 2009)

1

Pensioenfondsen zullen bij een renteverhoging of herstel van de beurzen gelijktijdig een herstel laten

zien. Daardoor kan het zo zijn dat opgeschorte procedures tot waardeoverdracht ook ongeveer gelijktijdig weer opgestart worden. Maar het moment waarop de procedures tot waardeoverdracht weer worden opgestart, verschilt per pensioenfonds. Dit wordt namelijk niet alleen bepaald door het herstel van de beurzen en een renteverhoging, maar is ook afhankelijk van bijvoorbeeld de wijze waarop door een pensioenfonds is belegd en het verlies in dekkingsgraad dat is geleden. Daarnaast geldt dat procedures waar sprake is van een plicht tot waardeoverdracht (zonder opschorting) bij inachtneming van de wettelijke termijnen maximaal ruim 13 maanden kunnen duren. Zo'n procedure moet worden gestart binnen 6 maanden nadat de deelnemer is toegetreden tot een nieuwe pensioenregeling. Het moment in de procedure tot waardeoverdracht waarop is opgeschort, zal dan ook mede bepalen wanneer een heropgestarte procedure tot waardeoverdracht kan worden afgerond. Deze zaken maken het voor mij niet zonder meer aannemelijk dat de kans dat alle waardeoverdrachten van een pensioenfonds naar verzekeraar ongeveer gelijktijdig worden uitgevoerd aanzienlijk zou zijn.

2

De bijbetalingsproblematiek is niet direct een gevolg van de financiële crisis, maar hangt samen met de wijze waarop we in de Pensioenwet het financiële toetsingkader en waardeoverdracht geregeld hebben. De rente voor het berekenen van de overdrachtswaarde wordt jaarlijks vastgesteld en fluctueert niet lopende het jaar. De omvang van de bijbetaling wordt bepaald door verschillende factoren. De bijbetalingsproblematiek doet zich alleen voor bij waardeoverdrachten van een pensioenfonds naar een verzekeraar en de omvang ervan is onder meer afhankelijk van de inhoud van de betrokken pensioenregelingen, de leeftijd van de deelnemer en de omvang van de over te dragen opgebouwde pensioenaanspraken. In een enkel geval zal er zelfs sprake zijn van een storting aan de werkgever, in plaats van een bijbetaling. Maar acute liquiditeitsproblemen vanwege een

hoge rekening voor waardeoverdracht kunnen zich voordoen en de wijze waarop een onderneming dat op zal/kan vangen zal per geval verschillen.

3

Ik ga er vanuit dat met de overige berekeningsgrondslagen wordt bedoeld op de aanpassing van de overlevingskansen die worden gebruikt bij de wettelijke berekening van overdrachtswaarden. Deze worden periodiek, meest recent per 1-1-2009, gewijzigd (Regeling van de minister van SZW Regeling van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 5 december 2008, nr. AV/PB/08/34849, tot wijziging van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling in verband met aanpassing van de rekenregels voor waardeoverdracht en enkele andere wijzigingen, Stcrt. 2008, 244). Deze aanpassing heeft op advies van de Stichting van de Arbeid plaatsgevonden. En volgens de mij bekende informatie is door de verlaging van de rentevoet van 4,926% naar 4,533% de bijbetalingproblematiek meer gereduceerd dan dat deze is toegenomen door de wijziging van de overlevingskansen.

4 t/m 6

Het probleem van de bijbetaling blijft bestaan, zoals ook door de Stichting van de Arbeid is vastgesteld, zolang de rentevoet voor pensioenfondsen en verzekeraars verschillend is en de waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken bij waardeoverdracht niet mag wijzigen. Het verschil in rentevoet hangt niet alleen samen met verschillende waarderingseisen aan enerzijds pensioenfondsen en anderzijds verzekeraars, maar heeft ook te maken met het verschil in zekerheid van de pensioenaanspraak bij die beide soorten pensioenuitvoerders. En dit laatste verschil zal ook na implementatie van Solvency II nog blijven bestaan. De rekening voor het verschil in rentevoet wordt in de huidige systematiek bij de ontvangende werkgever gelegd. De rekening daar wegnemen zal, zolang de huidige regels bestaan, inhouden dat deze ergens anders neergelegd zal worden. De rekening kan dan eventueel ook bij de werknemer komen te liggen doordat een soberdere regeling zal worden

aangeboden, of bij het collectief van waaruit de waarde wordt overgedragen waardoor vertrekkende deelnemers meer zekerheid krijgen op kosten van de achterblijvende deelnemers in het pensioenfonds. De inhoud van een pensioenregeling wordt bepaald door sociale partners. In de Pensioenwet wordt niet voorgeschreven dat iedere pensioenregeling in de vorm van een gegarandeerde pensioenuitkering zou moeten gebeuren. De Pensioenwet biedt drie mogelijke pensioenovereenkomsten en sociale partners maken daarin zelf de keuze. Ook de wijze waarop de kosten van de pensioenregeling worden verdeeld tussen de werkgever en werknemer en eventueel het collectief wordt bepaald in de pensioenregeling en dus door sociale partners. Voor zover mij bekend vallen veel bedrijven in het midden- en kleinbedrijf (MKB) onder de werkingssfeer van een (verplichtgesteld) bedrijfstakpensioenfonds en neemt het aantal deelnemers met een premieoverkomst niet zichtbaar toe. MKB-Nederland, de organisatie voor het midden- en klein bedrijf in Nederland, heeft op zijn website ook staan dat het in de discussie die is ontstaan naar aanleiding van de financiële crisis «al zijn aandacht in[zet] op het behouden van het wezenskenmerk van het pensioenstelsel, te weten de collectiviteit en daardoor georganiseerde solidariteit». De Pensioenwet is daarvoor geen belemmering en ik zie dan ook geen reden tot interventie. Het overleg dat ik naar aanleiding van de motie Omtzigt (Kamerstukken II 2007/08, 31 226, nr. 10) heb gevoerd met de Stichting van de Arbeid (en waarin overigens ook de werkgevers van het MKB vertegenwoordigd zijn) heeft geleid tot het aan uw Kamer al toegezonden advies dat wat betreft een aanpassing van de regelgeving in 2009 een pas op de plaats wordt gemaakt in afwachting van een meer fundamenteel advies over de problematiek van waardeoverdrachten. Dit meer fundamentele advies is nog niet gereed. Het gaat hier dan ook om zeer ingewikkelde materie waarvoor geen eenvoudige oplossingen voor handen zijn. Overigens is het natuurlijk zeer wel mogelijk dat naar aanleiding van de rapporten van de

commissies die op dit moment bezig zijn het financieel toetsingskader te evalueren en de toekomstbestendigheid van het Nederlandse pensioenstelsel te beoordelen wel wijzigingen worden voorgedragen die hiermee een raakvlak hebben.

De hier gedane suggestie voor oplossing van de bijbetalingsproblematiek klinkt sympathiek, maar roept enkele principiële vragen op die de kern van het pensioenstelsel raken. Wat moet de reikwijdte zijn van de solidariteit en gaat het belang van de deelnemer boven dat van de werkgever of van de pensioenuitvoerder? Daarnaast moeten een aantal technische aspecten worden opgelost.

Ik ga er van uit dat de Stichting van de Arbeid in zijn meer fundamenteel advies ook aandacht zal besteden aan het al dan niet wenselijk zijn van het meegeven van buffers. Maar gezien de vele vraagstukken die op dit moment mede onder invloed van de crisis aan de orde zijn en die gevolgen kunnen hebben voor de onderhavige problematiek, denk ik niet dat een dergelijk advies op korte termijn te verwachten is.